

NEOPHODNE SITNICE

Čitatelji koji su u proteklih 12 mjeseci redovito pratili članke ove rubrike, znaju da je do sada bilo riječi o samim matičnim pločama, procesorima, memorijama, diskovima, monitorima, pisačima, skenerima i multifunkcionalnim uređajima. Praktično su obrađeni svi važni dijelovi računala. Ali tu su još mnogi sitni dijelovi, koji ne koštaju mnogo, ali niti bez njih nema rada. Pogledajmo što sve još treba kupiti da sve bude kompletno.

MIŠ

Od početka doba kompjutora miš nije doživio gotovo nikakve promjene osim u zadnjih godinu dana. Dugo je bio zapostavljen i smatrao se neophodnim dijelom svake konfiguracije, ali vodeći proizvođači nisu ulagali skoro ništa u njegov razvoj. Pojavom Windows programa počinje njegovo masovno korištenje. Do tada standardno miš je imao dvije ili tri tipke, a onda se počinju pojavljivati verzije sa dodatnim gumbićima, čija je uloga uglavnom bila da pomiču sliku gore, dole, lijevo, desno. To je umnogome olakšavalo rad na Internetu i u programima gdje se često mora nešto listati i pretraživati. Takvi miševi imaju obično oznaku SCROLL. Skuplji su samo par kuna od običnih, koji se mogu kupiti već za i za 15 kuna i zadovoljitiće zahtjeve većine korisnika. Najveće mana im je da ne traju vječno. Česta boljka im je da vremenom počnu nekontrolirano preskakati uslijed prašine koja se nakupi unutar. Ponekad pomaže da se otvori i očiste ležišta u kojima se kotrlja kuglica, a isto tako poželjno je češće obrisati prašinu sa podloge za miša. Ako baš i nemate volje za takve aktivnosti, onda možete uvijek kupiti jedan od novih, koji se izrađuju u raznim bojama i oblicima i koji su ergonomski izrađeni, da što bolje leže u ruci.

BEŽIČNI MIŠ

U zadnje vrijeme sve je više proizvođača koji nude bežične verzije. Miš u sebi ima ugrađen infracrveni predajnik koji emitira signal u širokom kutu od 160° . Prijemni dio se priključuje na PS/2 priključak za miša na Vašem PC-u. Naravno opremljeni su sa raznim dodatnim gumbima za scrolliranje. Na taj način možete uživati u radu bez kabela, koji ponekad zaista može smetati. Loše je što mora postojati optička vidljivost između miša i prijemnika, povezanog za računalo. Zato je ova tehnologija skoro napuštena i bežični miševi umjesto infra-crvene komunikacije, koristi RF signale. To je riješilo postojeći problem. Radi se o dvo-kanalnoj radio vezi, koja smanjuje smetnje i dozvoljava da prijemnik, koji ipak mora biti priključen za PC, smjestite van vidnog polja, negdje iza računala. Tu postoji i jedna mala opasnost. S obzirom da je miš mali i nije vezan kabelom lako može pasti sa stola. Padovi sa veće visine na tvrdnu podlogu mogu nešto slomiti u njemu. Takvi kvarovi ne potpadaju pod jamstvo, ali su zaista rijetki. Takav miš se može i zagubiti, ili nehotice odnijeti u drugu prostoriju. Koliko ćete ga tražiti ovisi o Vama. Ali ostao je još jedan problem. Svi takvi miševi ne mogu koristiti napajanje iz računala. Oni moraju imati svoju bateriju, a ona se vremenom troši. Kupovina baterija i njena česta zamjena povećavaju bespotrebne troškove. Stoga izaberite miša koji ima i svoj punjač baterija ili osigurajte za njega baterije koje se pune.

OPTIČKI MIŠ

Napokon tehnološki nešto sasvim novo je učinjeno, kada je iz miša izbačena kuglica i ugrađen optički senzor, koji registrira površinu po kojoj se miš kreće. Procesor obrađuje primljeni signal i poredi ga sa prethodnim stanjem, te na osnovu toga računa u kom smjeru se kreće Vaš novi miš. Na taj način ste eliminirali sve probleme koje oko prašine i umnogome ubrzali rad, te povećali preciznost, što je u nekim aplikacijama neophodno. Čak im je cijena tako nisko pala na svega 50-60 kuna da obavezno uzmete njega. Naravno postoji i mnogo skupljih miševi poznatijih proizvođača. Moguća je i kombinacija optičkog bežičnog miša. Ovi miševi polako prelaze u standard.

Dodijelite tipkama komande koje najviše koristite

Pojedine vrste miševa koji nose oznaku npr. INTEL imaju dvije ili više dodatnih tipki koje omogućavaju kretanje naprijed i nazad u aplikacijama bez potrebe »kliktanja» na toolbar na ekranu. Možete također im dodijeliti neke od komandi koje najčešće koristite. Uz pomoć npr. IntelliPoint softwarea (za Microsoft) možete personalizirati čak i scroll točkić (gumb) i dodijeli mu neku komandu kao na primer »otvori novi program» (open new file) ili slično. U raznim aplikacijama mogu biti dodijeljene razne funkcije za pojedine tipke.

Da bi ga koristili morate na PC-u imati instaliran operativni sistem Windows 98, Windows ME, Windows 2000 ili novi Windows XP. Na disku Vam treba 25 MB prostora.

Kad kupujete miša za Vaše staro računalo, vodite računa da prije nego odete u trgovinu kompjutorske opreme, provjerite kakav priključak je predviđen na kućištu Vašeg PC-a. Nekada se miš priključivao na 9 – pinski serijski konektor (pljosnatog oblika), a danas isključivo na PS/2 (okrugli) port.

Još se mogu kupiti i najnovije verzije koje imaju USB priključak. Ako kupite skuplje verzije uz koje proizvođač isporučuje i drajvere , poželjno ih je instalirati, kako bi sve to radilo kako treba sa svim opcijama koje su predviđene. Uz jeftinije miševe se drajveri ne isporučuju i oni će raditi odmah nakon priključenja.

Ako ne znate što nekom prijatelju ili ukućanu da poklonite, razmislite malo i o tome da zgodan poklon može biti i miš u kompletu sa podlogom na kojoj je neki zanimljiv motiv.

TIPKOVNICE

Druga neophodna komponenta je tipkovnica. I ona je dosta dugo bila zanemarena kod proizvođača. Cijena najjeftinijih tipkovnica se kreće već od 40 kuna. I vjerovali ili ne sasvim zadovoljavaju za kućna računala. Oni koji profesionalno rade i kucaju mnogo, ipak trebaju uzeti nešto skuplju tipkovnicu. Naime, kod jeftinih tipkovnica često pri jednom otkucaju nekog znaka koji se najviše koristi (npr. A), često se otkuca AAAA. Drugi slučaj je da se znak niti ne otkuca. Kod skupljih tipkovnica to Vam se neće desiti. Jedna od najpouzdanijih je od proizvođača Cherry, a tu je i cijela paleta Microsoft tipkovnica.

Pojavom Windowsa proizvođači su počeli da dodaju razne tipke koje Vam omogućavaju brži rad u pojedinim Microsoft programima. Recimo ako želite poslati e-mail, pritisnute tipku i tipkovnica će za Vas startati program, otvoriti meni i izabrati željenu komandu. Zgodno, jer ovakvih tipki je svakim danom sve više. Pored toga tipkovnice postaju i zgodan modni detalj, pa se izrađuju raznih oblika i boja.

ERGONOMSKA TIPKOVNICA

Svi ste imali priliku vidjeti tipkovnice čudnog oblika, gdje su tipke podijeljene u dva dijela sa prazninom u sredini. To su ergonomski dizajnirane tipkovnice, za one koji tipkaju sa svim prstima. Znači za profesionalne daktilografe. Štos je u tome da je prirodni položaj ruku malo zakošen. Na taj način mnogo je manje opterećenje na zglobove ruku, a time i na ruke pa i leđa osobe koja tipka. Ova tipkovnica je spas za profesionalce , ali i mora za amatere, jer je na njoj mnogo teže pronaći i pogoditi slovo, ako kucate sa dva prsta.

Naravno da i tipkovnice doživljavaju bežične varijacije. Vrijedi ista priča kao i za miševe.

MICROSOFTOVA TIPKOVNICA

Pogledajmo što su još Microsoftovi stručnjaci smislili, kako bi olakšali rad i povećali produktivnost za sve one koji koriste njihove programe kao što su Windows i posebno Office. Naime, jasno je svima da od mnogobrojnih komandi unutar tih programa ima nekoliko, koje gotovo svaki čas koristite u svakodnevnom radu. Do sada ste morali prekinuti tipkanje na tipkovnici, uzeti desnom rukom miša te na nekoliko mjesta kliknuti na raznim mjestima , a zatim opet se vratiti tipkanju. Sada pomoću već stare i dobro poznate Microsoft Office tipkovnice možete tokom tipkanja koristiti dodatne tipke na njoj, te time ne prekidati tipkanje. Isto tako ako već radite desnom rukom sa mišem , onda možete lijevom rukom raditi sa dodatnim tipkama. Mnogima će to izgledati besmisleno, ali tko jednom proba neće poželjeti drugu tipkovnicu.

Tipkovnica ima priključak za USB port, ali također ima adapter za PS/2, tako da se može koristiti i na starijim računalima.

Pogledajmo konkretno što je novo na toj tipkovnici budućnosti.

- Aktiviranje komandi BACK (nazad) i FORWARD (naprijed) pomoću jedne tipke, što posebno ubrzava i olakšava surfanje Internetom. Tu su na lijevoj strani i tipke za CUT (izreži), COPY (kopiraj) i PASTE (zalijepi),koje se stalno koriste. Tu je i Touch pad (kotačić) kojim lako scrollirate ili krećete se kroz neki dokument. Tu je i dvostruka tipka pomoću koje se možete kretati i kroz razne otvorene prozore sa dokumentima.
- Na vrhu tipkovnice dodano je 13 novih tipki (Hot keys), koje opet ubrzavaju prelazak iz alata u alat. Tako da tu pritiskom na jednu tipku možete startati Word, Excel i Outlook. Tu je i tipka koja Vas vodi direktno na Internet na Office Web stranicu, gdje možete naći mnogo korisnih informacija i natuknica, kako lakše koristiti Office programe. Tu su još i tipke Sleep (spavanje), koje prebacuju Vaš kompjuter u sleep mode (kao suspend, standby ili hibernation), što znači da na taj način štedite i energiju. Ova funkcija ima smisla kod onih računala koja i hardverski podržavaju takve stvari. Tu je još i tipka LOG OFF koja odjavi iz Windowsa jednim pritiskom.
- F tipkama (F1-F12) je dodana još jedan niz funkcija, kao što su NEW (nova),OPEN (otvori),CLOSE (zatvori), REPLAY (odgovori), FORWARD (Naprijed) ili SEND (pošalji) i sl. Naravno da možete i dalje koristiti standarne komande, tako da pritisnete F LOCK KEY (slično kao NUM LOCK).
- Čak su neke numeričke funkcije dobile novi položaj čime se opet olakšava rad kod pisanja formula. Pobiljan je i Number pad tj. desni numerički dio tipkovnice.
- Koristeći software koji se dobije uz tipkovnicu, može se izvršiti programiranje pojedinih tipki po vlastitoj želji, koristeći izbor funkcija i komandi ,koji je ponuđen.

Treba reći još da tipkovnica ima zaista nov oblik i veoma privlačno izgleda. Njen izgled je prvenstveno podređen njenom ergonomskom obliku, koji nudi i površinu na kojoj se oslanja ruka, tako da se smanjuje napetost mišića kod onih osoba, koje dugo rade za računalom.

ZVUČNICI

Trebate još zvučnike i računalo je kompletno. Zvučnici su zaista bagetelno jeftini. U informatici je sve mnogo jeftinije nego u drugim branšama, pa se mnogi iznenade kada kupe stereo zvučnike za računalo za 40 kuna, dok za auto moraju platiti 10 puta više. I takvi zvučnici zadovoljavaju. Međutim, uvijek ima ali. Danas se nude ne mnogo skuplji zvučnici koji imaju još dodatni subwoofer (sistemi 2.1), pa sistemi 5.1 sa surround zvukom. Ovi su zgodni kada gledate filmove ne DVD-u, pa dok slušate, imate osjećaj da ste u centru zbivanja. Kod kupnje zvučnika, treba upariti i odgovarajuću zvučnu karticu. O tome jednom prilikom kasnije.

Za one koji žele poštediti ukućane, neželjenom bukom prejake muzike ili zvukova koje proizvode igrice izbor su slušalice. Cijene smiješne, već od dvadeset kuna. Još se može kupiti i mikrofon za desetak kuna i može i snimati. Mikrofon je neophodan kod Internet telefoniranja, ili slanja glasovnih poruka.

INTERNET KAMERA

Vidjeti ćemo što se sve može sa jednom jeftinom i jednostavnom kamerom uraditi uz pomoć Interneta. U trgovinama kompjutorske opreme naći ćete bezbroj tipova takozvanih WEB kamera, gotovo svih svjetskih proizvođača. Cijene se kreću od 100 kn pa do nekoliko puta više. Najjeftinija ne znači da je i najlošija. Naprotiv, od takve kamere ne trebate očekivati perfekciju i super kvalitetnu sliku. Ne zaboravite da je osnovna funkcija takvih kamera prijenos slike putem Interneta. To znači da ako želite prenijeti sliku velike rezolucije (kvalitetnu sliku), morate imati file od nekoliko MB. Takva slika zahtijeva dosta vremena da se prenese, pa sve to može biti zamorno i tehnički neizvedivo.

VIDEO E-MAIL

Pogledajmo što može zato najjeftinija kamera. Potrebno ju je smjestiti na vrh monitora ili na neki predmet nasuprot osobe koja sjedi za računalom i priključiti na USB port, čime se automatski starta proces instalacije. Pored drivera instalira se i određeni software, koji je izuzetno jednostavan za rukovanje. Ovako postavljena kamera će snimati osobu koja sjedi za računalom u krupnom planu. Kamera se može postaviti i da snima prostoriju ili iz veće udaljenosti. U tom slučaju potrebno je izoštiti sliku gumbom na kameri. Kako biste mogli pored slike snimati i slati i govor, potrebno je imati i mikrofon. Podrazumijeva se da imate zvučnu karticu i zvučnike. Opcija su i slušalice sa mikrofonom.

Kada se starta program, imate obično dvije mogućnosti izbora. Možete kreirati video e-mail ili aktivirati motion detector (snimanje nakon pokreta). Ako želite nekom poslati e-mail, možete opet izabrati da li želite poslati samo jedan snimak (sliku u jpg formatu) ili video zapis (kratki film). Izaberete jednu od dvije opcije. Ako Vam se ne sviđa ono što je snimljeno, postupak možete ponavljati sve dok ne budete zadovoljni svojim izgledom. Tada kliknete na polje «e-mail this picture» ili «e-mail this video». Program će izvršiti kompresiju, kako bi sve to bilo manje i išlo brže i pozvati vaš program kojim skidate i šaljete e-mail poštu. Potrebno je samo unijeti e-mail adresu i kliknuti na «send ili «pošalji». Osoba koja primi takav e-mail ne bi trebala imati problema da ga otvori i vidi bez obzira što kod sebe ima instalirano.

Ako ne želite slati e-mail, već samo snimiti video zapis, onda ćete kod startanje programa izabrati «activate motion detector». Kada kliknete na odgovarajuću ikonu, snimanje počinje i traje sve dok opet ne kliknete. Prije toga možete birati razne parametre, čime definirate kvalitetu zapisa. Npr. brzina snimanja može biti od 1-30 slika u sekundi. Rezolucija može biti 160x120, 320x240 ili 640x480 Ono što ste snimili možete i zapamtiti, te kasnije obrađivati i igrati se malo sa tim. Kamera se može programirati da snima nakon pokreta. Trajanje snimanja se može podesiti. Čak je moguće uključiti i neki alarm u tom trenutku.

Uz pomoć ovakve kamere je moguće i voditi video telefonski razgovor putem Interneta, ali o tom drugom prilikom.

PC IGRICE

Osnovna namjena kućnog računala, svakako nije da ono bude samo za igranje i video igrice. Većina ga kupi upravo zbog toga. Nije to ni tako loša ideja. Djeca bez straha prihvaćaju kompjutor kroz igranje, obično učeći od prijatelja ili starije braće. Kasnije to može mnogostruko biti vraćeno, kada se zanimanje preseli na mnogo korisnije stvari. Naravno u svemu treba biti umjeren, pa i u ovim stvarima, a igrice trebaju biti odmor nakon obavljenih dnevnih zadataka i škole.

Igrice, posebno najnovije su dosta zahtjevne sa stanovišta snage računala. Traže jače procesore, više memorije i veoma jake grafičke kartice. Najnovije igrice čak na nekim starijim računalima jako traljavaju će raditi ili pak neće nikako. Tu pomoći nema osim da se investira u dogradnju računala, a u nekim slučajevima

niti to neće pomoći. Ako želite iznenaditi svoje dijete nekom novom igricom pogledajte kod kupovine, da li će ona raditi na Vašem računalu. Pogledajte zahtjeve za minimalnom konfiguracijom, koji su navedeni na omotu.

Česta dilema je kakvu igricu uzeti djeci? Iako ona najviše vole one koje su pune pucnjave i jurnjave, mogu se naći igrice «strategije» koje razvijaju moć kombinatorike i logičnog zaključivanja. One su na prvi pogled dosadne, ali kada se upoznaju, onda mogu biti vrlo zanimljive. Razne vožnje i trke autima, avionima ne mogu sigurno nikome škoditi, jer vježbaju refleks i mogu pomoći kasnije kada se dogura do prave vožnje autima. Za manju djecu ima i raznih edukativnih igrica sa raznim poznatim junacima crtanih filmova. Postoje i igrice koje se mogu igrati u mreži ili putem Interneta.

PRIBOR ZA IGRANJE

Većina se igrica može igrati na računalu bez ikakvog dodatnog pribora. Igranje je tako ponekad prilično komplikirano i ne pruža puno zadovoljstvo. Zbog toga su proizvođači kompjutorskog pribora ponudili širok spektar raznih pomagala kao što su »joypad i joystick». Oni se koriste za lako upravljanje i manevriranje, te su nakićeni sa raznim gumbićima kojima se puca, bacaju bombe, lansiraju rakete, skače, udara i slično. Ima tu za svačiji džep proizvoda. Mogu se kupiti već od 60 kuna. Što cijena raste, nude se bolje karakteristike, više gumbića i bolja kvaliteta izrade. U žaru igre, takve stvari mogu lako stradati, pa bolje da je to što masivnije i čvršće. Sasvim solidni uređaji se mogu uzeti za 150-200 kuna, što može biti lijep poklon ovih dana.

Za vožnje auta i trke postoje i volani. Osnovni modeli se mogu kupiti već od dvije stotine kuna. Tu su naravno i pedale za gas i kočnice, te mjenjač. Za potpuno realistične igre postoje joystici i volani koji imaju takozvani «force feedback» ili «shock» efekt. Oni se na primjer tresu u ruci ako vozite po rupama ili ako se sudarite.

Za većinu svih tih rekvizita potrebno je instalirati drivere i izvršiti kalibraciju, kako bi radili onako kako je zamišljeno.

Treba razlikovati igrice za kompjutor od igrica za Playstation, jer se ne mogu kombinirati. Obično proizvođači igrice ih rade u obje verzije. Isto to važi i za joypadove, josticke i volane.

Još je mnogo toga što se može kupiti kao dodatni pribor uz računalo, ali ostavimo nešto i za drugi puta.